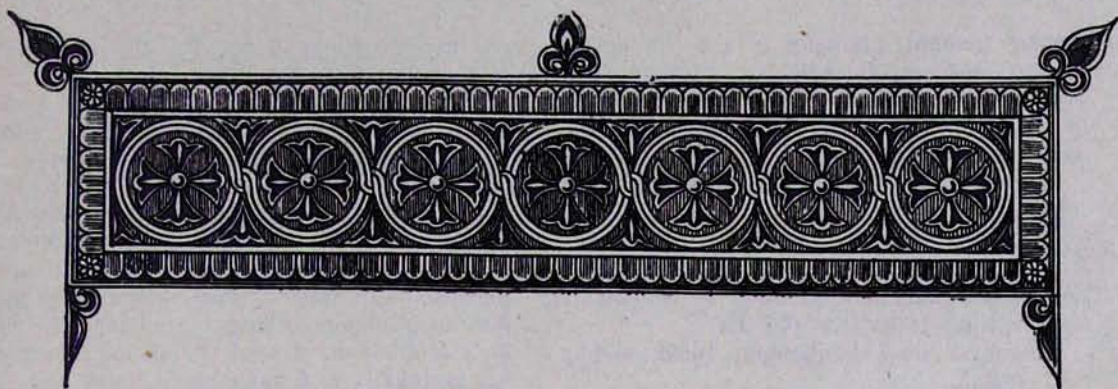

ՄԱՆԿԱԿԱՆ «ՋԱՐԹԻՐ» ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆԻ ՆՈՐ ՀԱՄԱՐԸ

Այժմ, երբ մեր ժողովրդի սովոր մեկ հատվածը, դժբախտ ճակատագրի բերումով, ցրված է ի սփյուռս աշխարհի, շատ կարևոր և այժմեական է, միգրացիոն ամենակարևորը սփյուռքի համար, հայ մանուկներին հայեցի և հայրենասիրական առողջ ոգով դաստիարակելու հարցը: Իսկ դրա համար նախապայման է և անհրաժեշտություն՝ հայերեն լեզվի ուսուցումը և իմացությունը: Այս տեսակետից, ինչպես մի առիթով նախկինում անդրադարձել է մեր ամսագիրը, արժեքավոր նվեր են ստացել ամերիկահայ մանուկներն ու դպրոցականները: Դա Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների արևելյան թեմի առաջնորդարանի հովանավորությամբ Նյու Յորքում լույս տեսնող «Ջարթիր» մանկական պարբերականն է¹: Մանկական այս փոքրիկ ամսագիրը, ինչպես արդեն բնորոշվել է նախկինում, «իր առջև նպատակ է դրել ծառայել սփյուռքի հայ մանուկների առավել հայեցի դաստիարակման սրբապան գործին»²:

Եվ հիրավի, մանկական այս պարբերականը իր առաջադրած նպատակին ծառայում է լիարժեք կերպով: Այդ հաստատ համոզմանը մենք հանգեցինք, երբ վերջերս թերթեցինք խմբագրությունում ստացված «Ջարթիր» ամսագրի Դ համարը, որը լույս է տեսել 1983

թ. դեկտեմբեր ամսին: Այդ համարը ամբողջությամբ նվիրված է հայոց լեզվին և կոչված է հայ մանկանց մեջ սեր արթնացնելու իրենց մայրենի լեզվի և մշակույթի նկատմամբ:

Հենց առաջին էջում հայ մանուկները ունկնդիր են լինում Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի ահապանգին.

«Սիրելի հայ մանուկներ.

404 թվականին հայերեն գիրերը հնարեցի: Հայերեն գիրերու շնորհիվ Հայաստանի մեջ ծաղկեցավ ու վարճացավ գրականությունը, և լուսավորվեցան հայ ժողովուրդի միտքն ու հոգին:

Գիրերու գյուտին, Աստվածաշունչի թարգմանության,—որ օտար գիտնականներ վայն կոչած են «Թագուհի բոլոր թարգմանութեանց»,—և հայ գրականության ծաղկումին պատճառավ հայոց պատմության մեջ հինգերորդ դարը կոչվեցավ Ոսկեդար:

Այժմ ձեր ապրած դարը միայն ու միայն քսաներորդ դար կկոչվի:

Ի՞նչ կմտածեք...»:

Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի հարցումին, անշուշտ, յուրաքանչյուր ոք պետք է աշխատի պատասխան գտնել: Բայց երբ հայ մանուկն ու պատանին մտորումների մեջ հաջորդ էջում կարդան հայոց մեծ լուսավորիչ Խաչատուր Աբովյանի պատգամը՝ «Ձեզ եմ ասում, ձեզ, հայոց նորահաս երիտասարդներ, ձեր անունին մեռնեմ, ձեր արևին դուրպան, տաւր լեզու սորվեցեք, ձեր լեզուն, ձեր հավատը

¹ Տես Չատիկ աբեղա Ավետիքյան, Մանկական նոր պարբերական, «Էջմիածին», 1982, № Է, էջ 19:

² Նույնը:

դայիմ (ամուր) բռնեցեք...» (էջ 2), արդեն իրենց մտքում կհատականա պատասխանը: Հարկավոր է նախ և առաջ սովորել մայրենի լեզուն և հավատարիմ մնալ հայրերի հավատին: Իսկ հետո՞...

«Պետք է բոլորս ալ հայ ընտանիք կապենք.

— Ինչո՞ւ...

Որպեսզի հայ տուններեն ներս պահվին հայկական սովորությունները, և մանավանդ ինչե՞ն Հայոց Լեզուն...» (էջ 3).

«Պետք է հայ եկեղեցիներ կառուցանենք.

— Ինչո՞ւ...

Որպեսզի մենք հայերս կարենանք մեր եկեղեցիներուն մեջ մեր սքանչելի շարականները երգել, որպեսզի կարենանք հայերեն լեզվով աղոթել և որպեսզի կարենանք առանց բացառության հայկական կրոնական և ազգային տոները հիշատակել (հունվարի 6՝ Ս. Ծնունդ, փետրվար՝ Վարդանանք, ապրիլի 24՝ Նահատակաց օր, հոկտեմբեր՝ Տոս սրբոց թարգմանչացն)» (էջ 4).

«Պետք է ամեն տեղ հայ դպրոցներ բանանք և քաջայերենք հայ մանուկները... որ հայ դպրոց հաճախեն... ինչպես մենք...

Չէ՞ որ հայ դպրոցը հայ ընտանիքին շարունակությունն է...» (էջ 5).

«Պետք է հայկական մշակութային, կրթական, քաղաքական և մարզական կեդրոններ բանանք...» (էջ 8).

«Պետք է հայերեն գիրքեր գրենք, տպենք ու կարդանք...» (էջ 10).

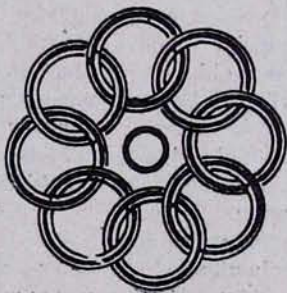
«Պետք է բոլորս ալ մեր նայվածքը դարձնենք դեպի՝ Հայաստան, ներշնչվինք անկե և հպարտ պզանք իր իրագործումներով...» (էջ 11):

Մանկական պարբերականի սույն համարը բաղկացած է 16 մեծադիր էջից: Պարբերականն ունի գեղեցիկ և ճաշակավոր նկարապարզումներ: Այնտեղ հայ մանուկները կարող են ընթերցել Ավետիք Իսահակյանի, Վահան Թեքեյանի, Վահան Տերյանի, Սարմենի, Համո Սահյանի և ուրիշների հայրենասիրական և հայոց լեզվին նվիրված բանաստեղծությունները, հաղորդակցվել հայոց լեզվի մասին նրանց արտահայտած մտքերին:

Սույն պարբերականը, կարծում եմ, թանկագին և անփոխարինելի նվեր է հայ մանուկներին՝ ի սփյուռս աշխարհի: Երանի ամեն մի հայ մանուկ կարդա այն և ապագայում երբեք չմոռանա այն սրբազան խոստումները և պատասխանները, որ տվեց Ս. Մեսրոպի հարցումին:

Հանուն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի և «Էջմիածին» ամսագրի խմբագրության ջնորհավորում ենք «Զարթիր» պարբերականի խմբագրության անդամներին և ցանկանում նորանոր հաջողություններ իրենց առաքելության ճանապարհին:

ՇՆՈՐՀՔ ԱԲԵՂԱ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Պէտք է բոլորս ալ մեր
նայուածքը դարձնենք
դէպի Հայաստան,
ներշնչուինք անկէ
եւ հպարտ զգանք իր
իրագործումներով:

Որովհետեւ՝

Հայաստանը
մեր հայրենիքն է,
մեր հողն է, մեր յոյսն է
ու մեր ապագան:

Մենք մեզ ոչ
մէկից չենք գերադասում,
Բայց մե՛ղ էլ զիտենք.
Մեզ հա՛յ են ասում:
Եւ ինչո՞ւ պիտի
չհպարտանանք. . .

Կա՛նք:

Պիտի լինենք:

Ու դեռ . . .

շատանաք:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Որովհետեւ՝

Մեր հաւատքի կեդրոն՝
Ս. Էջմիածինը
հոն կը գտնուի:

Որովհետեւ՝

Հոն կ'ապրի ու կը ստեղծագործէ
հայ ժողովուրդը Արարատի շուքին տակ. . .
եւ Սարտարապատի շունչով. . .

Եկէ՛ք դուք ալ մեզի միացէ՛ք եւ բոլորս միասին ձեռք ձեռքի
տալով աշխատինք, որպէս զի քսաներորդ դարը կոչուի.

Հայոց Յաղթանակի Դարը

. . . Խլեցէք ժողովուրդէ մը իր ամէն ինչը, ան կարող է
ամէն բան վերադարձնել, սակայն խլեցէ՛ք լեզուն, եւ ան այլեւս
չի ստեղծեր. ժողովուրդը կարող է նոյնիսկ ստեղծել նոր հայրե-
նիք, բայց լեզու՝ երբեք. ժողովուրդի շուրթերուն մահացաւ լեզուն՝
մահացաւ ժողովուրդն ալ: